

Arodbiedrību likums

Kaspars Rācenājs
LBAS jurists

Likuma mērķis

- ✿ regulēt dibināšanas, reģistrācijas un darbības vispārīgos noteikumus
- ✿ sadarbības principus ar darba devējiem, valsts un pašvaldību institūcijām

Arodbiedrību likums

Izsludināts VSS –
14.02.2013

Izskatīts MK
04.06.2013

Saeima
3.lasījums
06.03.2014

Stājas spēkā ar
01.11.2014

VP izludina
25.03.2014

Jauninājumi

- ✿ Dibināšanas sliekšnis
- ✿ Arodbiedrības definīcija
- ✿ Patstāvīgas vienības
- ✿ Arodbiedrību pilnvaroto personu garantijas
- ✿ Nacionālā līmeņa un nozares līmeņa arodbiedrību pārstāvis

Arodbiedrību definīcija

Arodbiedrība ir brīvprātīga personu apvienība, kas nodibināta, lai pārstāvētu un aizstāvētu strādājošo darba, ekonomiskās, sociālās un profesionālās tiesības un intereses.

Arodbiedrību darbības tiesiskais regulējums

- ✿ Arodbiedrību tiesības un pienākumi strādājošo interešu pārstāvim nosaka
 - ✿ Satversme [102., 108.p.]
 - ✿ Starptautisko tiesību normas
 - ✿ AB likums, Darba likums, Darba strīdu likums, Streiku likums
 - ✿ Citi likumi (piem., aizliegums veidot arodbiedrības Valsts drošības iestāžu likumā, Militārā dienesta likumā)

Arodbiedrību darbības tiesiskais regulējums

- ✿ Arodbiedrību darbību regulē
 - ✿ Arodbiedrību likums
 - ✿ Biedrību un nodibinājumu likuma noteikumi par biedrībām, ciktāl Arodbiedrību likums nenosaka citādi
 - ✿ arodbiedrību statūti

Statūtu nozīme

- ✿ Regulē arodbiedrību darbību [2.p.2.d.]
- ✿ nosaka struktūrvienību organizatorisko uzbūvi, kompetenci, dibināšanas, darbības, lēmumu pieņemšanas kārtību [11.p.2.d.]
- ✿ nosaka veidu kā AB aizstāv savus biedrus [2.p.1.d.]

Statūtu saturs = BNL 25.p.

(1) AB statūtus sagatavo rakstveidā.

(2) Statūtos norāda:

- 1) nosaukumu; 2) mērķi; 3) darbības termiņu (ja AB tiek dibināta uz noteiktu laiku);
- 4) biedru iestāšanās un izstāšanās priekšnoteikumus;
- 5) biedru tiesības un pienākumus;
- 6) kārtību, kādā var noteikt AB teritoriālo un citu struktūrvienību [t.s. patstāvīgo vienību] (ja tādas tiek dibinātas) tiesības un pienākumus;

Statūtu saturs = BNL 25.p.

(3) Statūtos var paredzēt citus noteikumus, kas nav pretrunā ar likumu.

Ja statūti ir pretrunā ar likumu, piemērojami likuma noteikumi.

(4) Statūtus paraksta visi dibinātāji vai vismaz divi viņu pilnvaroti pārstāvji, un statūtos norāda to apstiprināšanas datumu.

Statūtu saturs = BNL 25.p.

(2) Statūtos norāda:

7) biedru sapulces sasaukšanas un lēmumu pieņemšanas kārtību;

8) izpildinstitūcijas nosaukumu, tās skaitlisko sastāvu, nosakot izpildinstitūcijas locekļu tiesības pārstāvēt AB atsevišķi vai kopīgi;

9) saimnieciskās un finansiālās darbības revīzijas institūcijas uzbūvi, ievēlēšanas kārtību, kompetenci, lēmumu pieņemšanas kārtību un pilnvaru termiņus vai zvērināta revidenta iecelšanas kārtību un pilnvaru termiņus.

AB statūtos var noteikt atšķirīgu regulējumu no BNL

✿ Jautājumos, kas skar

- ✿ biedru iestāšanās / izslēgšanas procesuālo kārtību [BNL 30.-32.p.]
- ✿ biedru un pārstāvju sapulces kompetenci, sasaukšanas, norises, lēmumu pieņemšanas kārtību [BNL 34.-37., 50.p.]
- ✿ izpildinstitūciju ievēlēšanas, lēmumu pieņemšanas kārtību, tiesības un pienākumus [BNL 41.-46.p.]
- ✿ statūtu grozīšanas kārtību [BNL 39.p.]

Arodbiedrību tiesības. Dibināšana

- * Tiesības dibināt arodbiedrību un iestāties/neiestāties arodbiedrībā
- * Arodbiedrību tiesības apvienoties
- * Arodbiedrību tiesība veidot struktūrvienības un caur BNR piešķirt tām juridiskās personas statusu

Dibināšanas sliekšnis

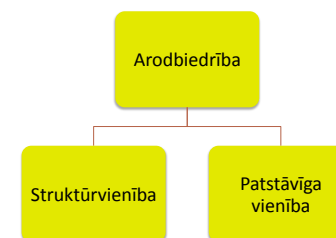
- * Dibināšanas sliekšnis
 - uzņēmumā – 15 vai ne mazāk kā ¼, bet ne mazāk kā 5
 - ārpus uzņēmuma – 50

Arodbiedrības reģistrēšana

- * BN reģistrā
 - * Tikai fiziskas personas
 - * Darbības joma – arodbiedrība
 - * Tiesiskā forma – arodbiedrība vai arodbiedrību apvienība
- * Nosaukumā jāietver vārds “arodbiedrība”

Patstāvīgās [autonomās / struktūr] vienības

Patstāvīgās vienības

- * juridiskas personas statusa saņemšanai, arodbiedrība iesniedz pieteikumu BNR
 - * ierakstāmās ziņas noteiktas 11.p.5.d.
 - * pieteikums jāiesniedz 14 d laikā
- * organizatorisko uzbūvi, kompetenci, dibināšanas, darbības, lēmumu pieņemšanas kārtību nosaka arodbiedrības statūti
- * reorganizāciju, likvidāciju veic tā pat kā arodbiedrība
- * darbojas arodbiedrībām noteiktās kompetences ietvaros

Patstāvīgās vienības

- * Var būt sava manta
 - * Par saistībām atbild pati PV
 - * Ja saistības nevar izpildīt, saistības pārņem arodbiedrība.

Arodbiedrību tiesības

* Arodbiedrību neatkarība un līdztiesība

Aizliegta jebkura rīcība, kuras mērķis ir tieši vai netieši kavēt arodbiedrību izveidošanu, pakļaut tās valsts un pašvaldību institūcijām, darba devējiem, darba devēju organizācijām un to apvienībām, kā arī traucēt likumos un statūtos arodbiedrībām un to apvienībām noteikto funkciju izpildi un mērķu sasniegšanu.

Arodbiedrību tiesības

* Tiesības uz divpusējo sociālo dialogu

veikt kolektīvās pārrunas, saņemt informāciju un konsultēties ar darba devējiem, darba devēju organizācijām un to apvienībām, slēgt darba koplīgumus (ģenerālvienošāns), pieteikt streikus, kā arī īstenot citas tiesības, kas noteiktas normatīvajos aktos.

* Tiesības piedalīties likumdošanas procesā

piedalīties normatīvo aktu projektu un politikas plānošanas dokumentu projektu izstrādē un sniegt atzinumus par tiem, ja šie projekti skar vai var skart strādājošo darba, ekonomiskās, sociālās un profesionālās tiesības un intereses.

Arodbiedrību tiesības

* Tiesības uz informāciju

pieprasīt un saņemt no valsts un pašvaldību institūcijām savu funkciju veikšanai un mērķu sasniegšanai nepieciešamo informāciju, ja normatīvajos aktos nav noteikti ierobežojumi tās sniegšanai

* Tiesības pārstāvēt biedrus

savas kompetences ietvaros bez īpaša pilnvarojuma pārstāv un aizstāv savu biedru tiesības un intereses

* Tiesības aizstāvēt biedrus pret nepamatotu atlaišanu

Arodbiedrības biedru, kuri nav arodbiedrības pilnvarotās amatpersonas, darba līgumu uzteikšana īstenojama atbilstoši Darba likuma noteikumiem.

Arodbiedrību tiesības

* Tiesības veikt saimniecisko darbību

papilddarbības veidā veikt saimniecisko darbību, kas saistīta ar sava īpašuma uzturēšanu vai izmantošanu, kā arī veikt citu saimniecisko darbību, lai sasniegtu arodbiedrības mērķi.

Arodbiedrību pilnvaroto personu garantijas

- * par pilnvarotām personām ir rakstveidā jāinformē darba devējs
- * tiesības veikt pienākumus darba laikā
 - * apmaksājamo laiku nosaka vienojoties, taču ne vairāk kā pusī no darba laika
- * disciplinārsods, tikai konsultējoties ar arodbiedrību
- * "atbrīvotajiem" jā saglabā darbs vai jāatbrīvo atbilstoši noteikumiem par darbinieku skaita samazināšanu
- * nevar atbrīvot bez arodbiedrības piekrišanas, ievērojot Darba likuma 110.pantu

Nacionālā līmeņa un nozares līmeņa arodbiedrību pārstāvis

* Nacionālajā līmenī / NTSP

pārstāv arodbiedrību apvienība, kas apvieno vislielāko strādājošo skaitu valstī

* Nozares līmenī

pārstāv arodbiedrība, kas ietilpst apvienībā, kura apvieno vislielāko strādājošo skaitu valstī

Atbildība par likuma pārkāpumiem

- * Administratīvo pārkāpumu kodekss

Paldies par uzmanību!

Pārejas noteikumi

- * 6 mēnešu laikā AB reģistrs -> BN reģistrs
- * 5 gadu laikā arodbiedrības sakārto statūtus
- * Juridiskās struktūrvienības -> patstāvīgās vienības līdz 2017.gada 31.decembrim

